

1.ikasgaia.

SARRERA

1. Sarrera: Zuzenbide Prozesalerako hurbilketa

Pertsonak--Gatazkak-(Estatua)-Prozesua--Z.Prozesala

Konstituzionalizazioa

Nazioartakotzea

2. Gatazkak konpontzeko moduak

Autobabesa

Autokonposizioa

Heterokonposizioa

3. Z. Prozesala eta haren funtsezko kontzeptuak: jurisdikzioa edo Botere Judiziala, Akzio-eskubidea eta prozesua. Prozesuaren zikloa

Jurisdikzioa edo Botere Judiziala

Akzio-eskubidea

Prozesua

Laburpen gisa: prozesuaren zikloa

Gizartea (gatazka) -- akzio-eskubidea -- botere judiziala (betekizun jurisdikzionala) --
prozesua -- Gizartea

4. Zuzenbide-estatuak Jurisdikzio Zuzenbiderekin duen harremana

Zuzenbide Estatuaren ezaugarriak

Z. Prozesalari dagozkion ezaugarriak

5. Jakintzagaiaren bilakaera historikoa

Auzitegien praktika

Prozedurazaletasuna

Zuzenbide Prozesala

Zuzenbide Jurisdikzionala

6. Jurisdikzio Zuzenbidearen egitura orokorra

a) Zati orokorra

b) Prozesu zibila

c) Prozesu penala

d) Beste eduki batzuk: konkurtso-zuzenbidea; zuzenbide judiziala; froga-
zuzenbidea; betearazpen- eta kautela-prozesuetarako erakundeak.

1. SARRERA: ZUZENBIDE PROZESALERAKO HURBILKETA

Zuzenbide Prozesalerako lehendabiziko hurbilketa egiten badugu, ematen du zuzenbidearen barruan oso adar teknikoa eta zehatza dela, eta, izan ere, horrelakoa da.

Ikasgai honetan zehar saiatuko gara, alde batetik, Zuzenbide Prozesala zertan datzan azaltzen, eta, halaber, bere aztergaia zein den zehazten. Baieztatu ahal izango dugunez, Zuzenbide Prozesalak Botere Judiziala arautzen du; kontuan hartu behar dugu horrek -judizialak- administrazio guztiak eta beren jarduerak fiskalizatu edo kontrolatzen dituela. Izan ere, horretan datza haren benetako garrantzia, Botere Betearazlea kontrolatzen baitu; bestela, azken hori kontrolik gabe aritu litzateke eta hiritar guztiei inposatuko litzateke, eta, ondorioz, botere absolutoa izatera ailegatuko litzateke.

Irakasgai gisa, 1932an sortu zen Zuzenbide Fakultateetan; beste irakasgai juridiko batzuekin konparatuta, nabarmentzeko modukoa da, nahikoa berandu gertatu baitzen; batez ere, aintzat hartzen badugu Zuzenbide Prozesalaren gaia prozesua bera izateaz gain prozesuaren ingurukoa ere badela. Legegileak gatazkak ebazteko sortutako tresna da prozesua; eta gatazkak pertsona berarekin (edo pertsonen izaerarekin) etortzen dira. Ondorioz, arraroa da Zuzenbide Prozesala hain berandu sortu izana.

Pertsonak -- gatazkak-(Estatua) -- Prozesua -- Z. Prozesala

Doktrinak zera dio irakasgaiaren berandutze hori azaltzeko: jakintzagai zientifiko gisa eratzeko, Zuzenbide Prozesalak, prozesuaz gain, beste bi oinarri zientifiko behar zituela -jurisdikzioa eta akzio-eskubidea, hain zuzen ere-, eta hirurak ondo ikasita eta zehaztuta egon ziren arte ezinezkoa zela Zuzenbide Prozesala jakintzagai zientifiko independente gisa sortzea. Horrenbestez, horiexek izango dira Zuzenbide Prozesalaren oinarri zientifikoak: jurisdikzioa, akzio-eskubidea eta prozesua, eta hurrengo ikasgaietan zehar sakontasunez aztertuko ditugu.

Emandako azalpena eraikuntza doktrinala da; hau da, ez dago inongo arautan xedatuta hiru oinarri horiek Zuzenbide Prozesala osatzen dutela,

adituek sortutako teoria baita. Dena den, doktrina osoak elementu edo osagai berberak aipatzen ditu (jurisdikzioa, akzio-eskubidea eta prozesua), eta Espainiako Konstituzioarekin jartzen dituzte harremanetan, oinarri zientifiko horiek konstituzionalizatuta geratu direla esanez. Hori dela-eta, esan dezakegu Zuzenbide Prozesalaren oinarri zientifikoak ordenamendu juridikoan barneratuta daudela.

Horrez gain, **konstituzionalizazio** hori nazioartean ere jazo egin da, mendebaldeko estatuak lehen aipatutako "osagaiak" jaso edo hartu baitituzte beren konstituzioetan, auzitegi eta epaitegien bidez pertsona guztien eskubideak bermatzeko asmoz.

Are gehiago, xede berarekin, beste mekanismo batzuk sortu dira nazioartean (Giza Eskubideen Europako Auzitegia eta Hagako Auzitegia, adibidez); horregatik, gure kultura juridikoan mugitzen diren estatuei dagokionez, baieztatu dezakegu berme-maila parekoa dela. Honako hauek dira, besteak beste, homologazio edo parekotasun horren islak: 1950eko azaroaren 4ko Giza Eskubideak eta Funtsezko Askatasunak Babesteko Europako Hitzarmena –6. artikuluan- eta 1966eko abenduaren 19ko Eskubide Zibil eta Politikoen Ituna –14. artikuluan-. Hori dela-eta, lehen konstituzionalizazioaren mugimendua aipatu dugun legez, **nazioartekotzea** dugu kasu horretan.

2. GATAZKAK KONPONTZEKO MODUAK

Historian zehar, gatazkak konpontzeko hainbat modu izan diren arren, atal honetan honako hiru bide hauek nabarmenduko ditugu: autobabesa, autokonposizioa eta heterokonposizioa. Ikusiko dugunez, gure gizartean, gaur egun, heterokonposizioari dagokiona, batez ere, indarrean dago, gainontzeko biak alde batera utzita.

Autobabesari dagokionez, gatazkaren alderdi batek besteari berak nahi duen konponbidea ezartzen dio; ondorioz, inposaketa baten ondorioa da konponbidea. Normalean, indartsuenak, boteretsuenak edo hala dirudunenak ezartzen du konponbidea.

Hala ikusita, argi esan daiteke autobabesa zuzenbide-estatuaren aurka doala, eta, izatez, gure ordenamenduan penalki zigortzen den jarduera dugu. Dena den, eta, salbuespen gisa, legebidezko defentsa onartuta dago zuzenbide penalaren eremuan, baina, betiere, epailearen onespena jaso beharko du; bestela, legetik at legoke, eta ez genuke legebidezko defentsatzat joko.

Autokonposizioan, aldiz, gatazkako bi alderdiek hitzartzen dute beren artean gatazkarako konponbide bat.

Prozesu zibilaren esparruan, hautsi-mautsi judiziala dugu horren adibidea. Prozesua jadanik irekita baldin badago baina horri dagokion epaia oraindik eman gabe badago, alderdiek zerbait hitzartu dezakete beren artean, prozesuari amaiera emateko (esaterako, beren artean ondasun batzuk banatzeko modua,). Hala ere, erabat zilegia izateko, onspen judiziala jaso beharko du hitzarmen horrek; horrenbestez, gero, epaileak berrikusi edo fiskalizatu beharko du autokonposizioaren bidez alderdien artean itundutakoa, erabat zilegi izan dadin.

Heterokonposizioaren kasuan, ostera, beste biek in gertatzen ez den bezala, gatazkatik kanpo dagoen beste bat —hirugarren bat— arduratuko da gatazka ebazteaz. Normalean, epailea izango dugu hirugarren hori, baina litekeena da epailea ez izatea, arbitrajearen kasuan, adibidez.

Logikoa denez, Estatu demokratiko modernoetan, heterokonposizioa da nagusi gatazkek konpontzeko bideen artean. Izan ere, Estatuak bere buruari ematen dio gatazkek konpontzeko monopolioa, eta, horregatik, legebidezko defentsa edo autokonposizioa aipatu dugunean epailea ere aipatu dugu, epailea Estatuaren ordezkari baita.

3. ZUZENBIDE PROZESALA EDO JURISDIKZIONALA ETA HAREN FUNTSEZKO KONTZEPTUAK: BOTERE JUDIZIALA, AKZIOA ETA PROZESUA

Orain arte adierazi dugu Zuzenbide Prozesalak hiru oinarri zientifiko dituela, jurisdikzioa -edo Botere Judiziala-, akzioa eta prozesua, hain zuzen ere; eta atal honetan ikasiko dugu oinarri zientifiko horiek nola sortzen diren eta zertan dautzan .

Aurreko atalean esan dugunarekin jarraituz -hau da, Estatuak indarraren monopolioa duela-, Estatuak gatazkak konpontzeko eginkizun hori moduren batean bete beharko du; eta, hori egiteko, Botere Judiziala osatuko duen organu multzo bat sortzen du. Beraz, gatazkak ebatzea izango da Botere Judizialaren eginkizuna, eta, beraz, dagoeneko Zuzenbide Prozesalaren lehendabiziko oinarri zientifikoa izango dugu, **alegia, jurisdikzioa** edo **Botere Judiziala**.

Botere Judizialari buruz, Espainiako Konstituzioak hitz egiten du 117. artikulutik 127. artikulura eta, horrez gain, Botere Judizialaren Lege Organikoak garatzen du konstituzioan esandakoa (5/1985 Lege Organikoa).

Beraz, esan dugunaren arabera, Estatuak gatazkak konpontzeko eratzten du Botere Judiziala; baina, hori horrela izanik, Estatuak berak zehaztu beharko ditu epaitegietara jotzeko baldintzak ere, hau da:

- Alde batetik, Estatuak gatazkaren alderdiak nort izango diren esan beharko du.
- Beste aldetik, Estatuak alderdi horiek zein egoeratan eta nola jo dezaketen epaitegi eta auzitegietara zehaztu beharko du, halaber.

Horrenbestez, bi elementu horiek, oro har, **akzio-eskubidea** osatzen dute. Dena den, eta hori guzti hobeto ulertzeko asmoz, komenigarria da adibide bat aztertzea, elementu abstraktu horiek errealitatean nola islatzen diren antzeman dezagun. Kasu honetan, dibortzioa eskatzeko aukera noiz ematen den aztertuko dugu:

- Dibortzioa ezkondata daudenek eska dezakete, hau da, senarrak eta emazteak; beraz, kasu honetan, alde batetik, senarra eta, bestetik, emaztea izango dira akzio-eskubidearen jabeak.
- Baina, gero, senarrak edo emazteak dibortzioa eskatu ahal izateko egoerak zein diren jakin beharko dugu, egoera horietako batean egon

ezean ezin izango baita akzio eskubidea egikaritu. Kasu honetan, eta Kode Zibila ikusiz gero, dibortzioa eskatzeko zioen zerrenda bat dugu 86. artikuluan; horrenbestez, Kode Zibilaren 86. artikulua zerrendatzen dituen egoeraren batean egon beharko dugu. Dibortzioa eskatzeko zergatia zerrenda horretan ez badago, ez dugu epaitegietara jotzeko eskubiderik izango; hau da, ez genuke dibortzioa eskatzeko akzio-eskubiderik izango.

Akzio-eskubidea Konstituzioaren 24.1. artikuluan ere aipatzen da, eta, haren kokapen sistematikoa dela-eta, oinarrizko eskubidea dela esan genezake.

Beraz, dagoeneko, bi oinarri zientifiko identifikatu ditugu (jurisdikzioa edo Botere Judiziala eta akzio-eskubidea), eta bat falta zaigu: **prozesua**, hain justu.

Prozesuaren definizioa emateko orduan, bi ikuspegitatik egin dezakegu: Botere Judizialaren ikuspegitik edo akzio eskubidearen ikuspuntutik.

- Botere Judizialaren ikuspegitik, prozesua tresna bat dela esango dugu, Konstituzioak Botere Judizialari gatazkak konpontzeko ematen dion tresna, hain zuzen.
- Beste alde batetik, akzio-eskubidearen titularren ikuspegitik, prozesua baliabide bat da, tutela eraginkorra lortzeko beraiek duten baliabidea, hain zuzen ere.

Prozesu mota ezberdinak izango diren arren –interes publiko eta pribatuaren arteko bereizketa dela eta, esaterako-, oinarri erkide batzuk aurkituko ditugu beti haien artean, eta prozesu orok bilatzen duen helburua beti bera izango da.

Amaitzeko, eta laburpen gisa, **prozesuaren zikloa** zein den aipatuko dugu, hau da, gizartean gatazka sortzen den unetik hori bergizarteratzen den arte jarraitzen duen bidea. Prozesuaren zikloa gatazka berarekin hasten da; eta gatazka gizartearen barnean sortzen da, bere baitan dauden harreman ugarien ondorioz. Gatazka horiek legearen ikuspegitik garrantzirik izanez gero,

pertsonak akzio-eskubidea egikaritu ahal izango dute baldin eta eskubide horren jabe badira. Momentu jakin horretan, gizartean sortutako harreman edo gatazka hori pribatua izatetik publikoa izatera pasatzen da, epaile batengana jo dugulako.

Horrenbestez, gatazka epailearen esku geratzen da jadanik eta epaileak, bera Botere Judiziala den neurrian eta ondorioz betekizun judiziala bete behar duen heinean, erabakiko du gatazka hori, ebazpen bat emanaz. Ebazpen hori prozesuaren azken urratsa izango da, eta, hala, gizartean sortutako gatazka berriro gizarteratzen da, baina orain era baketsuan (maila teorikoan, bederen).

GIZARTEA (gatazka) -- akzio-eskubidea -- Botere Judiziala (betekizun jurisdikzionala) -- prozesua -- GIZARTEA

4. ZUZENBIDE ESTATUAK ZUZENBIDE

JURISDIKZIONALAREKIN DUEN HARREMANA

Hasteko, Konstituzioak “Espainia **Zuzenbidezko Estatu** dela” xedatzen du bere 1. artikuluan; baina Estatu batek, Zuzenbidezkoa izateko, ezaugarri batzuk bete beharko ditu. Doktrinaren aburuz, honako hauek dira:

- Borondate orokorretik eratorritako aginte nagusia (oro har, Konstituzioan islatuta geratuko dena).
- Eskubide eta askatasunak aintzatetsi eta bermatzea.
- Administrazioa eta beraren jarduera legezkotasun printzipioaren menpe egotea; hau da, Administrazioak legeak dioena bete beharko du.
- Hiru botereen arteko banaketa —hots, Botere Judizial, Botere Legegile eta Botere Exekutiboaren artekoa— izan behar du.

Eta **Zuzenbide Prozesalari** berariaz dagokionez, Zuzenbide Estatuak oinarri zientifiko guztiak zehaztu beharko ditu, hau da:

- Lehenengo eta behin, eta Botere Judizialari begira, Konstituzioak Botere Judiziala independente eratu beharko du —beste bi botereekiko era

argian banatuta dagoena—, eta jurisdikzio-ahalmena egikaritzeko aukera berari eman beharko dio eskusiboki.

- Bigarrenez, akzioaren ikuspuntutik, horren hedadura eta edukia zehaztuta agertu behar dira. Horretarako, Konstituzioak defentsa-gabezia debekatu behar du; hau da, epaile eta auzitegietatik babes eraginkorra lortzeko eskubidea ezarri behar du Estatuak.
- Hirugarrenez, prozesuak printzipio batzuk (berdintasuna, kontraesana, publizitatea, defentsarako eskubidea, frogarako eskubidea, eta abar.) islatu behar ditu; gainera, prozesuaren garapena printzipio horien inguruan mugitu beharra dago (zehatz-mehatz prozesuari dagozkion ikasgaietan ikasiko ditugu printzipio horiek).

5. JAKINTZAGAIAREN BILAKAERA HISTORIKOA

Aurretik esan dugun moduan, Zuzenbide Prozesala 1932an ezarri zen irakasgai gisa Zuzenbide-fakultateetan. Ondorioz, Zuzenbide Prozesalaren garapen historikoa aztertzen badugu, egiazta dezakegu bere sorrera, zientzia gisa, eta bere eraketa modernoa ez zirela gertatu XX. mendea aurreraturik egon arte .

Beraz, bere historiari begiratu beharko diogu garapena ezagutzeko; eta, hala eginez gero, lau garai bereiz ditzakegu: auzitegien praktika, prozedurazaletasuna, Zuzenbide Prozesala eta Zuzenbide Jurisdikzionala. Dena den, esan beharra dago fase batetik bestera egindako jauzia progresiboa eta graduala izan dela -garai edo une konkretu batean egin gabe-, eta herrialdeen artean ezberdintasun ugari agertu direla.

Lehenengoa **auzitegien praktika** edo praktika da. Prozeduraren tramiteak, idazkiak, erak, epeak eta abar ziren horren aztergai bakarrak, betiere auzitegien praktikaren inguruan.

Gainera, kontuan hartu behar da garai horretan Zuzenbide Fakultateetan erromatar zuzenbidea irakasten zela; ondorioz, unibertsitatea bukatu eta gero, ikasleek "Estatuko legeak" izenekoak ikasi behar zituzten, auzitegietan erabiltzen ziren arauak zirelako. Beraz, unibertsitatean zuzenbide erromatar

zaharra ikasteak hutsune bat zekarren, eta auzitegien praktika mugimendua auzitegietan erabiltzen zen legea ikasteko beharra asetzeko sortu zen.

Auzitegien praktika hori abokatuen bulegoetan egiten zen, batez ere, abokatu laguntzaile-lanak eginez.

Hori aintzat hartuta, hainbat egile liburuak idazten hasi ziren, Espainiako legea praktikaren ikuspegitik azaltzeko asmoz. Liburu horiek profesionalentzat ziren, eta haien edukia kasu zehatzak azaltzean zetzan; horrenbestez, epaitegietan gertatzen zenari buruzko datuen metaketa zen edukia, nolabait, inongo sistemari jarraitu gabe egiten zena. Liburu horien idazleak ez ziren unibertsitateko irakasleak, baizik eta esperientzia judiziala zuten eta legelaritzan ziharduten profesionalak, errealitatean gertatzen zenari atxikitzen zitzaionak, eztabaida doktrinalak alde batera utzirik.

Bigarrenez, XIX. mendearen erdian, eta auzitegien praktikarekin erabateko hausturarik gertatu gabe, **prozedurazaletasunaren** garaia edo mugimendua etorri zen.

Mugimendu hori oso lotuta egon zen Frantziako Iraultzaren ideologiarekin, eta baita kodegintzarekin ere. Aintzat hartu beharra dago Iraultzaren ideologiarentzat legeak herriaren borondatea adierazten zuela eta kodeak antolamendu juridikoaren gailurra zekarrela; ondorioz, hori guztia zuzenbide erromatar zaharraren aurka zihoan (unibertsitatean irakasten zena, lehen esan dugun moduan).

Hori kontuan hartuta, unibertsitatean irakasten zen zuzenbidea aldatu behar zuten iraultzakideek; hala, 1847. urtean, zuzenbidearen ikasketa planak "prozeduraren teoria" ikasgaia sortu zuen, eta, ondorioz, prozeduraren ikasketaren garrantziak gorantz egin zuen poliki-poliki unibertsitatean, batik-bat 1855ean lehendabiziko Prozedura Zibilaren Legea aldarrikatu zenean.

Denbora pasa ahala, doktrina horrekin nahikoa ez zela konturatu zen, ikasten zutena epeak, erak eta abar baitziren; eta apurka-apurka legeen iruzkinak edo komentarioak hasi ziren idazten (batez ere, Prozedura Zibilaren legearen iruzkinak).

Hala hasi zen garai berri bat, hartan Zuzenbide Prozesalaren edukia kontatzeaz gain legeei buruzko iritziak edota interpretazioak ere egiten baitziren exegesi edo interpretazioaren metodoa erabiliz.

Hirugarrenez, **Zuzenbide Prozesala** izango genuke: joera hori Alemanian sortu zen Espainian prozedurazaletasuna finkatzen hasi zenean, Alemaniako doktrina Espainiako Zuzenbidearen motorra izan da-eta.

Alemanian aspaldiko partez irakasten zen Zuzenbide Prozesala unibertsitatean, eta horrek jakintzagaiaren bilakaerari eta ikasketari lagundu zion, oinarri zientifikoak indibidualki aztertzeko denbora gehiago izan baitzuten.

Horrez gain, aipatzekoa da Alemanian kode prozesalik ez zegoela (Savignyren eraginez) -Alemaniako prozedura zibil eta penaleko legeak 1877koak dira-; doktrinak ahalegin guztiak Zuzenbide Prozesalaren edukian kontzentratzea ahalbidetu zuen horrek, formetan geratu gabe. Koderik ez zegoenez, Zuzenbide Prozesalaren benetako mamia ikasteari ekin zion Alemaniako doktrinak, prozeduraren formak edo erak ikasi beharrean. Beraz, Zuzenbide Prozesalaren garapen fase horretan, sistematika bat bilatzen saiatzen da; hau da, prozesu guztietara aplikagarri izango diren arau erkideak bilatzen ziren, formen deskribapen hutsean geratu gabe.

Ikasketa sakon horrek emaitza bi ekarri zituen:

- Alde batetik, akzio-eskubidearen autonomia eskubide subjektibo-materialen aurrean. WINDSCHEID eta MÜLLER idazleen arteko eztabaida doktrinalatik sortu zen hori.
- Beste aldetik, BÜLOW idazleak prozesuan harreman bi zeudela azaldu zuen:
 - Bata, zuzenbide materialekoa; hori gatazka beretik sortzen da (adibidez, alokatutako etxe baten errenta ordaindu beharra).
 - Bigarren harremana zuzenbide publikokoa da; harreman hori prozesuan zehar garatzen da progresiboki, eta, horretan, gatazkako alderdiek ez ezik, epaileak ere parte hartzen du. Epailea pertsona publikoa da, eta Estatuak ahalmen jurisdikzionalaren monopolioa duenez, harreman publiko bilakatu egiten da.

Espainian izandako garapenari dagokionez, Zuzenbide Prozesalaren teoriak Beceñaren bidez sartu ziren, baina dagoeneko XX. mendean. Horren atzetik, Prieto-Castrok Zuzenbide Prozesalaren inguruko lehenengo testuliburua argitaratu zuen 1941. urtean, eta, 1943.ean, Guaspek Prozedura Zibilaren Legeari buruzko iruzkina burutu zuen. Antzeman dezakegunez, beraz, jakintzagaiaren garapena nahikoa berandu gertatu zen Espainian.

Esandako guztia laburtzeko, aipagarria da garai hartan benetako Zuzenbide Prozesala jaio zela, behintzat, zientzia gisa, eta, aurrerantzean, Zuzenbide Prozesalak honako hiru ezaugarri hauek ditu:

- Zientzia hau ikasteko erabili den metodo sistematikoa
- Zuzenbide Prozesala zientziazat jotzea, zuzenbide materialetik bereiztuta
- Zuzenbide Prozesalaren erakundeak edo oinarri zientifikoak zehatz-mehatz aztertzea (prozesua, akzio-eskubidea eta jurisdikzioa edo Botere Judiziala)

Azkenik, gaur egungo egoera ikasiko dugu, gaur egun **Zuzenbide Jurisdikzionalaz** mintza gaitezke-eta. Aztergai dugun irakasgaia Zuzenbide Prozesala deitu arren, ikusi dugunez, prozesuaz gain beste bi osagai ere baditu: akzio-eskubidea eta jurisdikzioa (edo Botere Judiziala). Duela denbora gutxi arte, doktrinak pentsatzen zuen oinarri zientifikorik garrantzitsuena prozesua zela, eta, horregatik, Zuzenbide Prozesala izena jarri zioten jakintzagaiari.

Hala ere, azken urteotan doktrinaren atal batek pentsatzen du funtsezkoena jurisdikzioa dela, eta, ondorioz, izena aldatu egin dute: Zuzenbide Jurisdikzionala deitzen diote. Horien iritziz, prozesua tresna besterik ez da, Konstituzioak Botere Judizialari bere eginkizuna betetzeko emandako tresna, alegia. Eginkizun jurisdikzionala da eginkizun hori, epaitzean eta epaitutakoa betearaztean datzana, hain zuzen ere (Konstituzioaren 117.3. artikulua); beraz, jurisdikzioa edo Botere Judiziala dugu gure jakintzagaiaren ardatz.

Bukatu aurretik, esan beharra dago jurisdikzioa Zuzenbide Prozesalaren ardatza dela aldarrikatzen duen iritzia ez dela baketsua doktrina osoan, batzuek

prozesuaren garrantzia mantendu egiten dutelako. Horregatik eta, batik-bat, ohitura arrazoiengatik, Zuzenbide Prozesalaren izena erabiltzen jarraitzen da.

6. ZUZENBIDE JURISDIKZIONALAREN EGITURA OROKORRA

a) Zati orokorra

Horretan, oinarriko kontzeptuak (oinarri zientifikoak) aztertzen dira gehienbat, hau da, Botere Judiziala edo jurisdikzioa, akzioa eta prozesua.

Horrez gain, Botere Judizialaren barruan, epaitegi eta auzitegien egitura ikasten da; hau da, beren antolakuntza, epaile eta magistratu bilakatzeko bideak, epaitegietan lan egiten duten pertsonak (esaterako, idazkari judiziala), eta abar.

b) Prozesu Zibila

Zati hori garatuena da Zuzenbide Prozesalaren barruan, prozesu penala baino gehiago garatu izan da-eta. Oinarri gisa, 2000ko Prozedura Zibilaren Legea (1/2000 legea) izango dugu aztergai; prozesu zibilari dagokion zatiaren baitan hiru prozesu mota ikasiko ditugu:

- Adierazpen-prozesua
- Betearazpen-prozesua
- Kautela-prozesua

Horrez gain, bai prozesu bereziak, bai arbitrajea eta baita borondatezko jurisdikzioa ere aztertzen ditu zati horrek.

Adierazpen-prozesuaren barruan hainbat gauza ikasten dira: alde batetik, prozesuaren gertaerak, jurisdikzioa, eskumena, gaitasuna, prozedura egokia eta abar.

Beste aldetik, prozesu baten "iter" edo bide arrunta aztertzen da: demanda, erantzuna, frogak, aurreko entzunaldia, judizioa, eta abar.

c) Prozesu Penala

Horretan, batez ere, 1882ko Prozedura Kriminalaren Legea ikasten da; eta, orobat, Zinpekoen Epaimahaiarekin gauzatzen den prozesua.

d) Beste eduki batzuk

Zuzenbide Prozesala nahikoa praktikoa denez, haren edukiaren barruan, beste gai batzuk aipa ditzakegu; adibide gisa, honako hauek ditugu:

- Konkurtso-Zuzenbidea: atal hori merkataritza zuzenbidearekin batera ikasten da; batez ere ordainketa-etendura eta porrotaren prozesuak ikasten dira.
- Zuzenbide Judiziala: horretan prozesuko organoak aztertzen dira, eta prozesu bakoitzaren barruan, praktika eta idazki garrantzitsuenak (demanda, kereila, froga proposatzeko idazkiak, etab.).
- Froga Zuzenbidea.
- Betearazpen- eta kautela-prozesuetarako erakundeak.